

Smernica č. 14/2024 Rizikový plán a práca s rizikom

Článok I. Základné ustanovenia

Sociálne služby majú množstvo špecifik. Ich hlavnými činnosťami sú terapeutické, poradenské, opatrovateľské, rehabilitačné procesy, ktoré sa nezaobídu bez ľudského vzťahu, odbornej profesionality personálu, najnovších vedeckých poznatkov a profesijnej etiky. Vzhľadom na špecifickosť prostredia aj klientely **voje nezastupiteľné miesto má v sociálnych službách aj práca s rizikom.**

Článok II. Riziko a prevencia

Riziko je definované rôznymi autormi v rôznych oblastiach. Väčšina autorov sa však zhoduje v tom, že vyjadruje určitú pravdepodobnosť nebezpečenstva, akéhokoľvek výsledku odlišného od výsledku očakávaného, odchýlenia skutočných a očakávaných výsledkov. V prvom rade je potrebné zamerať sa na prevenciu a s rizikom pracovať. Vedieť ho identifikovať a nastaviť postupy ako mu predchádzať.

Sociálna prevencia: Ide o spektrum vedeckých poznatkov z oblasti prevencie nežiaducich javov v spoločnosti, v našich podmienkach špecificky týkajúcich sa seniorov, pri uplatnení preventívnych opatrení v rámci prehľadu koncepcie sociálnej prevencie, ktorá vytvára rámec pre realizáciu sociálnej práce v oblasti prevencie rizikového správania. Základnú terminológiu možno vymedziť napríklad ako univerzálnu, selektívnu, indikovanú. Zahŕňajúcu determinanty prevencie, úlohy, funkcie prevencie a legislatívny rámec.

Medzi nežiadúce javy na ktoré by sa mala prevencia zamerať patria všeobecne napríklad:

1. **Rizikové a záťažové situácie v živote seniorov** (ageizmus, sociálna exklúzia, chudoba, nízke právne vedomie, osamelosť, hypomobilita a imobilita, zneužívanie a zanedbávanie, konflikty, psychické problémy, maladaptácia, deprivácia, strata autonómie a i.).
2. **Závislosť na návykových látkach a ich abuzus v seniorskom veku** (sedatíva, hypnotiká, analgetiká).
3. **Násilie páchané na senioroch** (EAN syndróm)
4. **Bezdomovectvo ako sociálno-patologický jav u seniorov a jeho prevencia.**
5. **Suicidita v seniorskom veku** .
6. **Počítačová kriminalita** - spôsoby páchania, význam trestnoprávnej roviny ... a pod.

Vo všeobecnosti si práca s rizikom vyžaduje:

1. **Analýzu faktorov a príčin ich vzniku** - vonkajšie a vnútorné faktory príčin,
2. **Nastavenie úloh a postupov sociálnej práce so seniormi v prevencii a riešení rizikových situácií**

Riziku sa nedá úplne vyhnúť a preto je potrebné s ním pracovať. V rámci individuálneho plánovania sa práci s rizikom venujeme v rizikových plánoch. V procese práce s rizikom a tvorby rizikových plánov je potrebné zvážiť o aké riziko sa vo vzťahu k prijímateľom sociálnej služby jedná. Rozlišujeme riziko

prijateľné, zvýšené a neprijateľné. Následná práca s rizikom vychádza z posúdenia pravdepodobnosti a následkov rizika. Cieľom je z neprijateľného rizika urobiť prijateľné. Zariadenie realizuje s prijímateľmi sociálnych služieb identifikáciu rizík, nácviky riešenia rizikových situácií a pri rizikách menších poskytuje prijímateľovi podporu, ktorú potrebuje a prijateľnú časť zodpovednosti ponecháva aj na prijímateľovi. Poskytovateľ nedokáže na prijímateľa sociálnej služby dohliadať pri každej jeho činnosti, čo ani nie je v prospech prijímateľa sociálnej služby.

Naše zariadenie sa usiluje o zabezpečenie náležitého dohľadu a podpory prijímateľovi sociálnych služieb pri prevencii rizikovej situácie, ktorý vychádza práve zo správne identifikovaných rizík u každého prijímateľa a zachytenia priebehu práce s rizikom, t. j. akým spôsobom poskytovateľ s prijímateľom pracuje na premene neprijateľného a zvýšeného rizika na prijateľné (*individuálny rizikový plán*).

Článok III. Individuálny rizikový plán

Rizikový plán má v rôznom rozsahu vypracovaný každý prijímateľ sociálnej služby v našom zariadení, ktorý obsahuje (viď. Príloha č. 1“ Individuálny rizikový plán“):

1. **Popis rizikovej situácie** (identifikáciu rizikových oblastí, ktoré môžu konkrétneho klienta ohrozovať) napríklad: stravovanie, pitný režim, osobná hygiena, pohyblivosť a orientácia v prostredí, starostlivosť o prostredie, sprievod, obmedzenie spôsobilosti, sexualita, sociálna interakcia a komunikácia, psychické problémy, maladaptácia, deprivácia a iné riziká.
 - Aké hrozí prijímateľovi, prípadne inej osobe nebezpečenstvo? Definovanie rizika, ktoré vyplýva z rizikovej situácie napríklad, pri hypomobilitate hrozí riziko pádu a pod.
 - Došlo v minulosti k podobnej situácii? Zistenie, či sa už konkrétne identifikované riziko vyskytlo u prijímateľa aj v minulosti (pravdepodobnosť rizika). Napríklad človek používal pravidelne rýchlovarnú kanvicu a ešte sa neobaril, pravdepodobnosť rizika je nízka.
 - Je si prijímateľ vedomí rizika a možných následkov? Je nutné rešpektovať vôľu prijímateľa s prihliadaním na jeho schopnosti.
 - Aká je miera rizika? (prijateľná, zvýšená, neprijateľná).
 - Aký význam má daná situácia pre prijímateľa? Čo mu prináša? Je nutná akceptácia určitého rizika v situáciách, ktoré majú pre prijímateľa význam a sú pre neho dôležité. Zároveň sa snažíme nájsť spôsob ako danú činnosť zvládať čo najbezpečnejšie.

Rizikový plán je vypracovaný na rôzne príležitosti, udalosti, kedy je potrebné spolu s prijímateľom sociálnej služby identifikovať riziká, ktoré mu môžu hroziť pri vykonávaní určitých činností, ktoré sú pre neho dôležité (napr. vychádzka, používanie výťahu, stravovanie a iné). Každý prijímateľ sociálnej služby, ktorý opúšťa zariadenie (napr. cestuje k rodine) *musí mať pre túto situáciu vypracovaný rizikový plán*. A taktiež je potrebné pri senioroch, ktorí majú zníženú mobilitu pracovať aj s rizikom pádu.

2. **Práca s rizikom – návrh riešení**

- Akým spôsobom bude riziko minimalizované na prijateľnú úroveň? Konkrétne kroky, ktoré urobíme, aby sme riziko čo najviac znížili. Môže to byť vysvetlenie a poučenie, doprovod, dohľad, nácvik, využitie pomôcok a pod.
- Postup pri krízovej situácii. Popis konkrétnych krokov na riešenie vzniknutej rizikovej situácie zameraných na minimalizáciu jej dopadov.

3. Vyhodnotenie

Hodnotenie plánu: Pri vyhodnotení sa zameriavame na to, či bol náš cieľ splnený, to znamená, že či sa nám podarilo eliminovať identifikované riziko alebo ho aspoň znížiť na prijateľnú úroveň. Ak nie, vyhodnotíme prečo sa nám to nepodarilo a stanovíme ďalší, efektívnejší postup. Ak sa nám naopak podarilo riziku predísť, zhodnotíme, že naše postupy boli účinné a v nich, alebo si v prípade potreby identifikujeme inú rizikovú situáciu a nastavíme nový cieľ.

Hodnotenie robíme podľa toho, aký cieľ bol stanovený, podľa potreby a požiadaviek prijímateľa sociálnej služby, minimálne však raz za pol roka. *Pravidelné hodnotenia realizujeme pri individuálnom pláne, pláne sociálnej rehabilitácie a revíziám podliehajúcim aj rizikové plány.*

Dokumentácia:

- Domáci poriadok

Článok IV. Záverečné ustanovenia

1. Táto smernica určuje postupy práce s rizikom v rámci individuálneho rizikového plánovania a platí pre všetky organizačné úseky ZpS a je záväzná pre všetkých zamestnancov ZpS Križovany nad Dudváhom.

2. Vedúci všetkých úsekov zodpovedajú za:

- dodržiavanie tejto smernice,
- oboznámenie zamestnancov s touto smernicou.

3. Pracovníci zodpovedajú za:

- dodržiavanie tejto smernice,
- za zaobchádzanie s touto smernicou tak, aby nedošlo k jej strate alebo poškodeniu.

Všetci zamestnanci majú právomoc v prípade potreby podať spracovateľovi návrh na opravu, resp. zmenu tejto smernice. Obsah smernice je aktualizovaný a upravovaný poverenou osobou organizácie.

4. Táto smernica nadobúda účinnosť dňom podpisu štatutára ZpS.

5. Túto smernicu je možné meniť a dopĺňať iba číslovaným dodatkom so súhlasom štatutára ZpS.

6. Smernica je dostupná pre zamestnancov v elektronickej podobe na internetovej stránke www.zpskrizovany.sk

7. Príloha č. 1: Individuálny rizikový plán

Účinnosť tejto smernice je od 01.01.2025

Vypracovala: Mgr. Júlia Farkašová, vedúca sestry ZpS

**Schválila: PhDr. Ingrid Schlosserová, PhD.
riaditeľka ZpS**

Individuálny rizikový plán

Meno a priezvisko PSS: Nar.:

1. Popis rizikovej situácie

Aké hrozí prijímateľovi alebo inej osobe nebezpečenstvo (riziko) ?

Došlo v minulosti k podobnej situácii?

Je si prijímateľ vedomý rizika a možných následkov?

1 - Áno

2 - Nie

3 - Čiastočne

Aká je miera rizika?

1 - Prijateľná

2 - Zvýšená

3 - Neprijateľná

Aký význam má daná situácia pre prijímateľa? Čo mu prináša?

2. Práca s rizikom – návrh riešení

Akým spôsobom bude riziko minimalizované na prijateľnú úroveň?

Čo budeme robiť ak nastane krízová situácia ?

3. Vyhodnotenie

Podpis prijímateľa sociálnej služby:

Podpis kľúčového pracovníka :

Podpis vedúcej sestry:

V Križovanoch nad Dudváhom dňa: